

SZAKMÁNK RÁKFENÉJE A VADÁSZ LOBBY

Érdeklődéssel olvastam AZ ERDŐ februári számában *Somogyi János* „Nagyobb védelmet a szarvasoknak” című írását, amely e cikk megírására ihletett. Huszonkét éve dolgozom a Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdaságnál, amely szarvasállományáról méltán világhíres. Behatódobban 1980-ban kezdtem foglalkozni a vadkár és vadlétszám problémájával, amikor szakmérnöki tanulmányaim során e témával kapcsolatos szakdolgozatot készítettem. Ez alkalommal „Vadkár és vadkár elleni védelem a Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdaságban” címmel cikket küldtem AZ ERDŐ szerkesztőségébe, de később visszavontam, mert visszavonatták velem.

De hogy is áll a vadlétszám, pontosabban a szarvaslétszám gazdaságunkban? A gemenci és a béda—karapancsai tömbnek a szarvaslétszáma a következő:

üzemterv szerint fenntartható
a különleges vadászati érdekek miatt
takarmányozással stb. fenntartandó

446 db,

1888 db.

A vadlétszámjelentések mindig a fenntartandó szarvaslétszámnak megfelelő számot tartalmazták (de köztudott, hogy az elmúlt negyven évben füllentés, hazugság, önéletrajz és vadszámjelentés voltak a fokozatok). A szarvasállomány három ízben számláltatott meg. Az 1956. évi márciusi jeges ár után 2700 db szarvas került a fehérfeldolgozóba, az elpusztult szarvasok száma valószínűleg ezt is jócskán meghaladta. Az 1971. évben a légi vadszámlálás, amely a területnek mintegy felére (a gemenci tömbnek a Duna jobb partjára eső részére) terjedt ki, 3216 db szarvast regisztrált. Az 1985-ös légi számlálás eredménye a béda—karapancsai és a gemenci tömbben 5900 db szarvas volt.

Ennek a fantasztikus vadlétszámnak 15 millió Ft a mezőgazdaságban okozott kártétele és újabb 15 millió Ft-ra rúg az erdőszítések védő kerítések építési költsége. És akkor az erdőben okozott tényleges károkról még nem is beszéltünk, nem beszéltünk az éves pénzügyi mérlegben nem jelentkező károkról (ezek: növedékkiesés, az optimális célállomány teljesíthetlensége, a további károk fellépésének nagyobb veszélye — pl. hántás esetében —, kevésbé értékes állomány, esetleg rontott erdő létrejötte stb.).

Három szakosztály tagjaként a különböző rendezvényeken és tanulmányutakon szerzett tapasztalataim alapján állíthatom, hogy nem jobb a helyzet az ország más tájain sem. Mondjuk tehát ki, hogy

az Egyetértés Vadásztársaság országglása alatt a vadászlobby a magyar erdőknek több kárt okozott, mint a tölgypusztulás és a savas esők együttvéve, az erkölcsi kárról nem is beszélve. És ha eddig el kellett fogadnunk az elfogadhatatlant, nem tűrhetjük, hogy a vadász lobby immár a természetvédelem és állatvédelem álcáiban folytassa utóvédharcát, önös érdekét közérdeknek tüntetve fel!

Új, a szakmai és közérdeknek megfelelő erdőtörvény, majd ennek alapján új, hasonló szellemű vadászati törvény megalkotására van szükség. Ennek megvitatását tartom időszerűnek és szükségesnek.

Pettkó-Szandiner Aladár

A SOPRONI EGYETEM 1945-ÖS MÁRTÍRJAI EMLÉKTÁBLÁJÁNAK FELAVATÁSA

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Hallgatóinak Sejmeci Társasága, az EFE vezetősége és a soproni Erdélyi Kör együttműködésével, f. évi március 30-án, a Mátyás király u. 5. sz. házban, több száz főnyi érdeklődő jelenlétében, bensőséges ünnepség keretében avatta fel azt a márványtáblát, melyet az 1945. március 30-án, Brennbergben mártírhalált halt hallgatóinak, illetve dolgozóinak emlékére állított. A tábla szövege a lap külsőoldalán olvasható.

A napra pontosan 45 évvel ezelőtti szomorú esemény bizonyítja, hogy a soproni hallgatók következetes náciellenes, fasisztaellenes magatartása közvetlenül a II. világháború befejezése előtt az Erdélyi Diákotthonból is négy mártírt követelt és csak a csodálatos véletlennek tudható be, hogy nem emelkedett a hősi halottak száma ötre, ill. 14-re.

Mi is történt röviden 1945 márciusának utolsó napjaiban?

A mintaszerű önkormányzatú Erdélyi Diákotthon óvóhelyén meghúzóódó hallgatókat még több veszély fenyegette, mint másokat, mert a két házra levő Széchenyiház volt a nyilas párház, ahonnan sűrű időközökben indultak a géppisztolyos, övűket kézigránáttal feltűzdelt, fekete ruhás, zöld inges pártszolgálatosok razziáikra. Közben a várost járó gépkocsikról a hangszórók szakadatlanul üvöltöttek, hogy a kiürítési parancs értelmében mely évfolyam fiataljainak mikor kell gyülekezniük a Petőfi téren, különben „felkoncoltatnak”.

Az otthonban, testvére mellett talált menedéket *Ferenczi János* szigorló erdőmérnök bátyja, *dr. Ferenczi Sándor* természettudományok tanár, az erdélyi természettudomány egyik ismert reménysége, aki a táborigi kórházból hivatalos eltávozási papírral jött közénk.

Amikor idejeink kezdték felmondani a szolgálatot, elhatároztuk, hogy kiköltözünk Brennbergbányára; valamelyik bombabiztos óvóhelyen bújunk meg a zaklatás, elhurcolás és a légitámadások veszélye elől. Március 29-én, *Ferenczi János* és *Sándor. Neumann János, Csaszlava Jenő* és felesége el is indultak, mi, többiek a bombázások miatt később már nem jutottunk ki. A pár perces késésnek köszönhetjük életünket. Az öt barátunk Ó-Brennbergben, a kovácsároki kutatótárnából kialakított óvóhelyen húzódtok meg, ahol a brennbergiek — nagyobb részt németek — és sok soproni is menedéket keresett. 30-án reggel híre ment, hogy a szovjet csapatok már a brennbergi hegyekben vannak. *Dr. Ferenczi Sándor* zászlós egyenruhájában kísérte a csoportot, gondolván, hogy így nagyobb biztonságban vannak. A híre a mellékhelyiségbe mentek civil ruhát ölteni, azt híván, hogy már nem kell tartani a razziától. Eközben néhány volksbundista nő leszaladt a még mindig az ó-brennbergi vendéglőben garázdálkodó SS-ekhez — a magyarul is tudó brennbergi és soproni volksbundistákhoz — és vádaskodtak, hogy a soproni főiskolások egy katonatiszt segítségével fel akarják robbantani az óvóhelyet, illetve veszélyes kémek ezek.

A feljelentés után néhány perc múlva SS-ek rontottak a pincébe és kituszkolták az öt szerencsétlent. A két *Ferenczit* és *Neumann* déli irányban, a kovácsároki patak mentén lökdösték előre, a *Csaszlava* házaspárt pedig az óvóhely bejáratával szemben, a jöreményoldali gyalogösvényen hajtották a Muck-kilátó felé, mondván, hogy viszik a német parancsnokságra. Pedig mindenki tudta, hogy a németek már onnan is elmenekültek! Az asszonynak már csak annyi ideje maradt, hogy odasúgja férjének: *Jenő*, ezek bennünket ki fognak végezni. A következő pillanatban *Csaszlava Jenő* erős ütést érzett a tarkóján — egy lövés érte közvetlen közelről géppisztolyból — és a földre bukva, volt annyi ereje, hogy ne mozduljon, nehogy sorozattal teljesen végezzenek vele. A fejlövés ellenére, csodával határos módon, életben maradt. Rengeteg vérvesztéssel, többször elalélva, másnap hajnalban vándorogott be az Orsolya-rendházban berendezett hadikórházba, ahol három hét alatt annyira felépült, hogy vállalkozhatott egy még mindig veszélyes brennbergi gyalogútra az erdőn át. 1945. IV. 23-án, ennek az írásnak a szerzője kísérte el a tett színhelyére; akkor mondta el, még mindig akadozó szavakkal, hogy mi történt.

A kitóduló óvóhelyiek is közvetlen tanúi voltak ennek a kegyetlenségnek, hiszen az öldöklés az óvóhely ajtajától 60–100 méterre történt. Amikor az SS-ek brennbergi cinkosai megtudták, hogy az egyik kivégzett elmenekült, a négy holttestet sekély gödörbe hantolták, kis töltést húztak rá és egyszerű nyírfa keresztet tettek az ideiglenes sírok fölé. Az év júniusában hantoltuk ki mártírjainkat és helyeztük végső nyugalomra a soproni Szent Mihály, ill. az evangélikus temetőben.

Emléktáblájukat már 1984. nov. 1-jén avatásra felhelyeztük a volt otthon falára, de az MSZMP megyei bizottsága, mint az irredentizmus jelét (?) levetette. Csak

most törleszthettük régi adósságunkat. Az avatásra a 45 tagú ifjúsági fúvósok indulóinak hangjára gyülekezett a sok száz résztvevő. Elhangzott az állami, a bányász- és erdészhimnusz, majd *Tompa Károly* emlékezett a mártírokra és leplezte le a táblát. Ezután *Ötvös Istvánné* volt lakótárs és *Purger Zoltán* III. emh. megemlékezése következett, majd tíz babékoszorút helyeztek a táblára a családtagok (Erdélyből, Franciaországból, Tatabányáról), valamint az otthon volt lakói, a volt lakótársak, az egyetem vezetői, a selmeci társaság, az Erdélyi Kör, a városi tanács, a soproni határőrkerület, a tűzoltóparancsnokság képviselői. A jelenlevők sok virágot hoztak és gyertyákat gyújtottak a tábla alatt az erdélyi mártírokra emlékezve. Az ünnepség a Székely Himnusz elénekülésével végződött, amit a fúvósok kísérték. A hangszerelést a fúvósok számára először, *dr. Friedrich András* és *Nagy Alpár* végezték.

Az eseményekről a győri rádió másnapi krónikájában, majd a Kossuth-adó hangszemléjében részletes interjúk és visszaemlékezések hangzottak el.

Dr. Tompa Károly

AZ ERDÉSZTEI ÉS FAIPARI EGYETEM EGYETEMI FŐTITKÁRÁNAK KÉRÉSÉRE KÖZÖLJÜK AZ ALÁBBI KÉT HATÁROZATOT

8/1990. sz. Határozat

Az egyetemi tanács elnöksége, a TDDSZ és az MDF soproni erdészeti csoportjának kezdeményezésére megvizsgáltatta az 1950-es években oktatóinkat, más dolgozóinkat és hallgatóinkat ért politikai jellegű, súlyos sérelmeket.

A vizsgálat során elkészült, csaknem másfél száz oldalas jelentés alapján az egyetemi tanács a következő *határozatot* hozza:

1. Egyértelműen elhatároljuk magunkat az ötvenes években, illetve az 1945-öt követő évtizedekben történt igazságtalan politikai intézkedésektől, törvénysértésektől. Ezeket egyértelműen elítéljük.
2. A hatáskörünkbe tartozó, ilyen intézkedéseket hatályon kívül helyezzük, a felettes szerveink által hozottak hatályon kívül helyezését pedig kezdeményezzük. A sérelmet szenvedetteknek ezzel erkölcsi elégtételt kívánunk szolgáltatni.
3. Nem azonosítjuk magunkat a külföldre menekült egyetemi oktatókat és hallgatókat elmarasztaló egyetemi állásfoglalásokkal és kinyilvánítjuk — az egyetem tanári karának 1956. november 4. utáni, ebben a tárgyban írt első levelének (dec. 18.) szavaival —, hogy „a külföldre távozottakat vérünkben való vérenek..., magunkhoz tartozónak tekintjük és örülnénk, ha ismét mindannyian együtt dolgozhatnánk tovább sokat szenvedett hazánk érdekében”.
4. Szükségesnek tartjuk a kutató- és rehabilitációt előkészítő munka folytatását, erre a célra megalakított — megfelelő személyi összetételű — bizottság közreműködésével.
5. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy jelen határozatunkat minden — még fellelhető — sérelmet szenvedetthez vagy annak legközelebbi hozzátartozójához eljuttassuk azzal a tiszteletteljes kéréssel, hogy a bizottság, illetve a rehabilitáció témájával foglalkozó kutatók munkáját dokumentumok és más információk átadásával segítsék.

9/1990. sz. Határozat

A Kanadában (Vancouver), magyar tagozaton szerzett erdőmérnöki okleveleket a Sopronban kibocsátott oklevelekkel egyenértékűnek tekintjük.